

Inhoudelijke verantwoording peutervoorzieningen 2023

Inleiding

Voor u ligt de inhoudelijke verantwoording voor de peutervoorzieningen in Tilburg die onderdeel waren van Kinderstad in 2023.

In 2023 konden Tilburgse peuters tussen de 2 en 4 jaar terecht bij een van de peutervoorzieningen van Kinderstad. Ieder kind in Tilburg kon in 2023 in principe maximaal twee dagdelen van 5,5 uur per week naar een peutervoorziening. Alleen zogenaamde doelgroepkinderen konden voor één extra (volledig gesubsidieerd) dagdeel van 5,5 uur terecht op een peutervoorziening. Onder doelgroepkinderen verstaan we kinderen waarbij de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) een indicatie heeft afgegeven. Door het aanbieden van één extra dagdeel op een peutervoorziening krijgen deze kinderen extra ondersteuning.

Ieder kind heeft recht op gelijke kansen om zich te ontwikkelen en een goede voorbereiding te krijgen op de basisschool. Kinderstad vindt het belangrijk dat alle kinderen uit een wijk samen spelend kunnen leren, ongeacht hun achtergrond. De peutervoorzieningen van Kinderstad zijn gelegen in vrijwel alle wijken in Tilburg. Op de locaties wordt intensief samengewerkt met basisscholen en andere samenwerkingspartners in de wijk.

Pedagogische visie

Binnen een peutervoorziening staan plezier in spel en het ontmoeten van leeftijdsgenoten centraal. Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en willen contact maken met andere volwassenen en kinderen. In een peutervoorziening krijgen kinderen alle ruimte om zich sociale vaardigheden eigen te maken, waarna ze trots zijn op wat ze geleerd hebben en kunnen. We stimuleren gericht de ontwikkeling van de peuters op allerlei gebieden: beweging, expressie, taal, voelen, luisteren etc.

Naast het leren van volwassenen en andere kinderen wordt op een peutervoorziening een leerrijke omgeving aangeboden. De inrichting en het interieur fungeren als de derde pedagoog.

Pedagogisch werkplan op locatie

Kinderstad hanteert een algemeen pedagogisch beleidsplan. Aanvullend hierop heeft ieder kindercentrum (of zelfstandige peutervoorziening) een eigen pedagogisch werkplan, waarin bijvoorbeeld het dagprogramma en ouderbetrokkenheid zijn omschreven. We nemen als uitgangspunten de vier basisdoelen van de Wet Kinderopvang:

1. Samenwerking met ouders
2. Bieden van emotionele veiligheid
3. Overdragen van waarden en normen
4. Verwerven van sociale en persoonlijke competenties

VVE: Voor- en Vroegschoolse educatie

Conform de kwaliteitseisen van de gemeente Tilburg wordt op alle Tilburgse peutervoorzieningen van Kinderstad gewerkt met een van de NJI-erkend VVE methodes Uk en Puk, Piramide of Startblokken. In 2022 is het besluit genomen om voor alle VVE locaties binnen de organisatie over te stappen naar de methode Startblokken. Deze methode sluit beter aan bij de pedagogische visie van Kinderstad.

Vanuit het werken met Startblokken sluiten thema's goed aan bij de belevingswereld van kinderen van 2-4 jaar en wordt er gebruik gemaakt van echte materialen in het spel. Er is een implementatieplan gemaakt in samenspraak met de trainers VVE: "Op weg naar Startblokken". Fasegewijs is dit plan in 2023 uitgevoerd en zal ook nog een vervolg krijgen in 2024.

Nieuwe medewerkers die nog niet beschikken over een VVE-certificaat zijn in 2023 geschoold in de methode Startblokken, middels een training die bestaat uit 12 dagdelen. Daarnaast beschikken alle pedagogisch professionals die ingezet worden op de peutervoorziening over taalniveau 3F (lezen en spreken). Om de kwaliteit van de VVE te waarborgen heeft iedere peutervoorziening een scholingsplan. In het scholingsplan is opgenomen welke scholing en deskundigheidsbevordering er plaatsvindt. Voor enkele scholingen wordt daarbij gebruik gemaakt van het aanbod op de Ontwikkelacademie. Enkele voorbeelden van scholing en deskundigheidsbevordering die in 2023 hebben plaatsgevonden zijn: scholing in een VVE methode of bijeenkomsten in het kader van "Op weg naar Startblokken", meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, KIJK!0-7 jaar, Gezonde coach, taaltrainingen aangeboden vanuit Kentalis. Opbrengstgericht werken en ouderbetrokkenheid zijn ook vaste onderdelen in de VVE scholing en verdieping. Voor directeurs is er een bijeenkomst georganiseerd met Veilig Thuis.

Ook is er in 2023 weer veel aandacht geweest voor de inrichting van de verschillende speelplekken met passend speelgoed.

In de zomervakantie is er vanuit de eigen middelen van de organisatie twee weken extra VE aanbod gerealiseerd voor peuters met een doelgroepindicatie. Dit heeft plaatsgevonden bij de locaties: kc Lindetuin, kc Huibeven, peuteropvang Symfonie en kc Rendierhof. Door goede voorbereiding, waarbij we tijdig ouders hebben geïnformeerd is de deelname aan de zomerschool ook in 2023 weer goed geweest. Kinderen en ouders die gebruik hebben gemaakt van dit extra aanbod waren heel tevreden. Ook is er extra aandacht geweest voor de betrokkenheid van ouders door het verstrekken van pakketjes met materialen waarmee ouders in de vakantieperiode zelf activiteiten met hun kind konden doen.

In 2023 is er op alle VVE groepen extra aandacht geweest voor Gezonde Kinderopvang, bijvoorbeeld door mee te doen met de Nationale Groenten en Fruit dag en activiteiten in samenwerking met JOGG. Ook zijn we in 2023 een samenwerking aangegaan met Fysiomore: de pilot 'Sportieve heldjes'. Tijdens de pilot organiseert een kinderfysiotherapeut wekelijks een beweegactiviteit voor peuters met als doel de motoriek van de kinderen te stimuleren.

Observeren van peuters

Op de peutervoorzieningen worden peuters regelmatig geobserveerd om te weten te komen of ze zich prettig en veilig voelen en om in beeld te krijgen hoe ze zich ontwikkelen. Alle peutervoorzieningen van Kinderstad werken met het kindvolgsysteem KIJK! 0-7 jaar. De pedagogisch professionals bespreken hun bevindingen in een jaarlijks oudergesprek. Veel basisscholen werken met KIJK! 07 jaar en ook andere kindvolgsystemen die op de basisschool gebruikt worden sluiten goed aan op KIJK!.

Zwaarbelaste peutervoorzieningen

We spreken over zwaarbelaste peutervoorzieningen als er sprake is van:

- meer dan 50% peuters met een doelgroep indicatie
- naast de doelgroepindicatie ook meerdere peuters met een complexe ondersteuningsvraag
- veel contact met externe partners
- intensief contact met ouders
- aanpassing nodig in het werken met een VVE programma

Al langere tijd merken we dat er bij een aantal peutervoorzieningen sprake is van een zware belasting van de pedagogisch professionals, terwijl we juist deze groepen willen helpen. Veel kinderen in een groep met een complexe ondersteuningsbehoefte vragen meer en iets anders dan het team vaak kan bieden.

Er is al veel geprobeerd de afgelopen jaren (denk aan: extra scholing, inzet van de pedagogisch coach, tijdelijke verkleining van de groepsgrootte), maar het lukte nog onvoldoende om een evenwichtige personele bezetting te realiseren die aansluit bij de problematiek die speelt bij de kinderen en ouders van deze locatie(s). Daarom hebben we in 2022 besloten om te gaan werken met een pedagogisch didactisch specialist. Deze specialist die beschikt over een HBO werk-en denkniveau en met ervaring met kinderen met een ondersteuningsbehoefte, werkt samen met de pedagogisch professional op de groep. Door het aannemen van pedagogisch didactisch specialisten verwachten we beter te kunnen aansluiten bij de behoeften van het kind, de ouders en het team. In 2023 hebben er vier pedagogisch didactisch specialisten gewerkt op de peutergroepen bij kc Rendierhof en peuteropvang Symfonie. Voor het monitoren van de resultaten van de inzet van pedagogisch didactisch specialisten zijn we naast het gebruik van interne instrumenten samen met Xpect013 en Mondiaen in gesprek met mevrouw Pauline Slot van de UvU over de mogelijkheden van monitoring vanuit wetenschappelijk perspectief. De gesprekken hierover lopen nog.

De subsidie voor de zwaarbelaste peutergroepen bij kc Rendierhof en peuteropvang Symfonie hebben we ook ingezet voor extra uren voor pedagogisch professionals en pedagogisch didactisch specialisten in hun contacten met ouders. Tijdens de rondleidingen krijgen ouders een beter beeld van onze visie en hoe een dag verloopt op de peutervoorziening. Er is meer ruimte voor intakegesprekken, maar ook na start van de opvang voor individuele gesprekken met ouders over de voortgang van hun kind. Deze extra gesprekken hebben zowel vanuit initiatief van de ouders als vanuit de mentor van het kind plaatsgevonden. Naast inhoudelijke gesprekken zijn er ook extra uren ingezet voor ouderbijeenkomsten met betrekking tot bijvoorbeeld verkeersveiligheid en gezondheid. Om de ouderbetrokkenheid nog meer te vergroten werden ouders uitgenodigd voor een herfstwandeling, gezamenlijk (kerst) ontbijt, tentoonstellingen ed. Ook is er aandacht geweest voor de communicatie via de ouderapp.

De taalbarrière kan een uitdaging zijn in de contacten met ouders en dan is tijd om echt met ouders in gesprek te gaan van toegevoegde waarde. Vanuit de ouders wordt de extra tijd die er wordt genomen gewaardeerd. Dit geven ouders ook aan in hun contacten met de mentor en/of directeur. Ze waarderen de overdracht, hebben vertrouwen in de pedagogisch professionals en geven aan alles te kunnen bespreken. Dit zijn opvoedingsvragen, maar ook het delen van zorgen over de ontwikkeling van hun kind of hoe het thuis gaat. Ook geven ouders via de wenformulieren die ze na het wengesprek ontvangen aan dat ze meer zicht hebben gekregen op wat het kind krijgt aangeboden op de peuteropvang, waar thema's over gaan en wat ze thuis samen met hun kind kunnen doen.

Kwalitatieve verantwoording

Inzet van pedagogisch coaches

Op alle geregistreerde VVE locaties binnen Kinderstad in Tilburg zijn in 2023 pedagogisch coaches ingezet op groepen waar peuters van 2 tot 4 jaar zijn opgevangen. De pedagogisch coaches dragen bij aan de verbetering van de kwaliteit van (het dagelijks handelen) van de pedagogisch professionals. Tevens hebben zij een taak in de ondersteuning bij de uitvoering en bewaking van de gestelde VVE-eisen.

Samenwerking met ouders

Ouders spelen een belangrijke rol in de ontwikkeling van hun kind. Op alle peutervoorzieningen worden mogelijkheden geboden voor ouders om mee te denken en mee te doen, omdat een goede samenwerking met ouders het kind ten goede komt. Op een peutervoorziening wordt vaak de basis gelegd voor Ouderbetrokkenheid. Voor veel ouders is het een spannend moment als hun kind voor het eerst naar een peutervoorziening gaat. De peutervoorzieningen hebben daarom een belangrijke rol om ouders vertrouwen te geven en er samen met de ouders voor te zorgen dat een kind zich prettig voelt en goed kan ontwikkelen. Een peutervoorziening is een laagdrempelige vorm van opvang dicht bij huis.

Ouderbetrokkenheid is een onderdeel van VVE. Het locatiegerichte ouderbeleid is onderdeel van het pedagogisch werkplan en het borgdocument VVE van iedere locatie. Samen met ouders wordt dit op

de peutervoorzieningen op verschillende manieren vorm gegeven. In 2023 hebben hiertoe verschillende activiteiten plaats gevonden. Zo is er voorlichtingsmateriaal uitgereikt om ouders goed te kunnen informeren over een peutervoorziening en VVE en zijn er extra materialen aangeschaft om ook thuis samen met hun kind met de VVE-thema's bezig te kunnen zijn.

Op de nieuwe website van Kinderstad, die 1 december 2023 live is gegaan, zijn in de rekentool nu ook de kosten voor de peuteropvang (en het tarief met subsidie van de gemeente Tilburg) opgenomen, zodat ouders weten wat ze maandelijks gaan betalen.

Individuele contacten met ouders

Voorafgaande aan de plaatsing op de peutervoorziening voeren ouders een individueel gesprek met de pedagogisch professional (mentor van het kind) van de peutervoorziening. Er worden zaken rond het kind besproken en er worden afspraken gemaakt over de wenperiode. Ouders krijgen schriftelijke informatie over de locatie en de ouderactiviteiten. Over het algemeen vindt er na de wenperiode een kort gesprek plaats tussen de ouders en de pedagogisch professional (mentor). Veel ouders maken gebruik van het moment van het brengen of halen van hun kind om met de pedagogisch professional te praten. Is er meer tijd nodig om iets te bespreken, dan wordt er een aparte afspraak gemaakt. Alle ouders hebben toegang tot de Ouderapp van Kidsadmin. In deze handige app worden ouders op de hoogte gehouden van wat hun kind onderneemt bij de peutervoorziening. Daarnaast kunnen ouders ook praktische zaken regelen via deze app.

Gedurende het hele jaar worden kinderen geobserveerd door pedagogisch professionals van de betreffende groep. Minimaal een keer per jaar krijgen ouders een uitnodiging voor een oudergesprek, waarbij de ontwikkeling van hun kind wordt besproken. Ter voorbereiding op dit gesprek is er in 2023 gebruik gemaakt van de observaties en registraties in KIJK! 0-7 jaar. Het overdrachtsformulier in KIJK! 0-7 jaar wordt als overdrachtsformulier gebruikt voor alle kinderen op de voorschoolse voorzieningen als overdracht naar de basisschool. Ook wordt dit besproken met de ouders. Voor de peuters met een doelgroepindicatie vinden er vaker individuele oudergesprekken plaats en is er altijd sprake van een 'warme'overdracht.

Oudercommissie

Het streven is dat alle peutervoorzieningen een eigen oudercommissie hebben. Oudercommissies worden geïnformeerd over de dagelijkse gang van zaken op de locatie, maar ook over de ontwikkeling binnen Kinderstad en hen wordt advies gevraagd op ontwikkelingen binnen een peutervoorziening zoals deze vast zijn gelegd in de Wet Kinderopvang. De oudercommissie vertegenwoordigt de betreffende groep ouders wanneer er vragen, opmerkingen, ideeën en/of klachten zijn. Een groot deel van de peutervoorzieningen hebben daadwerkelijk een oudercommissie. Kinderstad stimuleert ouders actief tot deelname aan oudercommissies Dit doen we door ouders te informeren bij de intake, maar ook via de nieuwsbrieven per locaties en via de website van de locatie. Op sommige locaties is het echter nog niet gelukt om ouders te vinden om deel te nemen aan de oudercommissie; het blijft tenslotte een vrijwillige keuze van ouders om zich hiervoor al dan niet beschikbaar te stellen.

Activiteiten met ouders

In 2023 hebben er na een periode van Coronarichtlijnen weer fysieke ouderactiviteiten op de peutervoorzieningen kunnen plaatsvinden. Deze activiteiten hebben plaatsgevonden rond introductie en afsluitingen van thema's en rondom vieringen. Daarbij was aandacht voor uitleg en toelichtingen over de verschillende thema's en informatie voor ouders om thuis activiteiten met hun kind te doen. De fysieke ouderactiviteiten hebben echter een ook belangrijke sociale functie. Ouders ontmoeten en leren van elkaar en delen onderling informatie en ervaring. In 2023 heeft geen klanttevredenheidsonderzoek plaatsgevonden. Dit heeft te maken met de fusie met onderwijs. Het volgende klanttevredenheidsonderzoek zal begin 2024 plaatsvinden.

Samenwerking in de buurt

Basisscholen

Alle peutervoorzieningen werken samen met de basisscho(o)l(en) in de wijk. In het kader van de doorgaande lijn is er periodiek (voortgangs-)overleg met de directeur van de basisschool en de directeur van de peutervoorziening en tussen de leerkrachten van de onderbouw en de pedagogisch professionals van de peutervoorziening.

Er vindt overdracht plaats van alle kinderen naar de basisscholen. Bij peuters met een doelgroepindicatie is dit een 'warme'overdracht. Bij alle kinderen wordt minimaal het overdracht formulier in kindvolgsysteem KIJK! 0-7 jaar gebruikt. Verder worden er ook activiteiten samen met de basisschool afgestemd en voorbereid, bijvoorbeeld rondom de Kinderboekenweek, voorleesdagen en vieringen. Ook vinden er op de meeste peutervoorzieningen regelmatig peuter-kleuteractiviteiten plaats.

GGD (JGZ) en Toegang

In alle wijken bezoeken de jeugdverpleegkundigen periodiek de peutervoorziening. Ze kunnen op verzoek ook speciale voorlichtingsavonden organiseren voor ouders over bepaalde onderwerpen. Daarnaast hebben we een interne zorgstructuur. Een directeur kan een Intern Kindergericht Overleg (IKO) aanvragen. Dit is een overleg binnen Kinderstad waarin individuele kinderen worden besproken die extra ondersteuning of zorg nodig hebben of waarbij we opvallend gedrag constateren. Sinds 2022 worden binnen de gemeente Tilburg in het kader van 'versterken kinderopvang' intern begeleiders ingezet binnen kinderopvanglocaties (waaronder de peutervoorzieningen). Zij ondersteunen pedagogisch professionals en ouders bij kinderen met een ondersteunings- of zorgvraag.

De gemeente Tilburg heeft haar zorgstructuur vastgesteld onder de naam Toegang. Concreet betekent dit dat we voor concrete ondersteuningsvragen ouders via de jeugdverpleegkundige of de IB-er kinderopvang naar de zorgprofessionals van de Toegang kunnen verwijzen. Op het gebied van kinderen met een extra zorgvraag is samenwerking met ouders en zorgpartners essentieel. Alle locaties van Kinderstad werken samen met de GGD (JGZ), een belangrijke partner wanneer het gaat om preventieve ontwikkelingsgerichte adviezen. Andere partners zijn Contour de Twern (R'Newt), Instituut voor Maatschappelijke Werk (IMW), Kentalis, Bibliotheek en Loket Vroeghulp.

Met de GGD (JGZ) en R'Newt wordt in alle wijken samengewerkt vanuit het project 'Kracht van Preventie', in het kader van verbetering van de toeleiding van de Tilburgs peuters naar de peutervoorzieningen en het VVE aanbod.

Alle peutervoorzieningen binnen Kinderstad hebben een signalerende rol wanneer het gaat om kinderen met moeilijke thuissituaties vanwege ziekte van ouders, financiële problemen of verwaarlozing en mishandeling. Deze kinderen vragen uitgebreidere zorg, waarbij nauw wordt samengewerkt met zorgpartners.

Samenwerking in de wijk

Aansluitend bij de ambitie van de gemeente Tilburg wordt er vanuit de peutervoorzieningen deelgenomen aan wijkgerichte overleggen. Dat kan zijn in het kader van VVE werkgroepen, In de buurt gebeurt het of Integrale locatieplannen. Het proces van samenwerking op wijkniveau verloopt zeer divers. Waar samenwerking in de ene wijk al vanzelfsprekend is, wordt er in andere wijken gebouwd aan een vorm/structuur om die samenwerking vorm te geven.

Harmonisatie

Met ingang van 1 januari 2018 is de Wet Harmonisatie Kinderopvang Peuterspeelzaalwerk ingegaan. Concreet betekent dit dat vanaf 1 januari 2018 een aanbod van peutervoorzieningen in Tilburg is gecreëerd op basis van het Tilburgs Kwaliteitskader.

Peutermonitor

In 2022 is de peutermonitor, welke is ontwikkeld door InnovatieNul13, verbeterd. Dit instrument wordt gebruikt voor tussentijdse financiële verantwoording. We vinden het jammer dat ook in 2023 het gebruik van de peutermonitor nog steeds niet meer zicht geeft op de effecten van de harmonisatie en het bereiken van (doelgroep) peuters.

Integratie

Al onze kinderopvanglocaties zijn in 2023 geregistreerd als VVE-locatie. Ook nieuwe locaties die we openen registreren wij als VVE-locatie. We vinden het belangrijk dat ouders maximale keuzevrijheid hebben bij het kiezen van een passende voorziening. Ouders kiezen daadwerkelijk ook om gebruik te maken van een VVE-opvang in groepen op een kinderdagverblijf, iets wat in het verleden voor niet-werkende ouders niet tot de mogelijkheden behoorde. Peuters van werkende ouders die al gebruik maken van opvang binnen een kinderdagverblijf hoeven niet naar een andere groep of andere locatie als ze een indicatie krijgen voor een extra dagdeel. Daarom kiezen we als Kinderstad ook bewust voor een VVE aanbod van drie dagdelen van 5,5 uur. Dit model sluit het beste aan om zo geïntegreerd mogelijk VVE aan te bieden. De openingstijden van de peutervoorzieningen zijn verschillend. Daarbij wordt veelal aangesloten bij de wensen van ouders. De VVE dagdelen worden aangeboden tussen 07.30-13.00 uur of onder schooltijden van 08.30-14.00 uur.

Bijkomend voordeel is ook dat ouders die (her-)starten op de arbeidsmarkt niet meer hoeven te kiezen voor aan andere voorziening die de combinatie van arbeid en zorg wel faciliteert.

In 2023 zijn er diverse gesprekken gevoerd met de gemeente Tilburg en andere VVE aanbieders in Tilburg over de kostprijsberekening van de peutervoorziening en de aanvullende LEA-middelen voor zwaarbelaste peutervoorzieningen. Vanuit Kinderstad hebben we meegedacht over de gevolgen van een verschuiving van de financiering. Wij zien een spanningsveld wanneer het gaat om het (terecht) meer middelen vrij maken voor ondersteuning van zwaarbelaste peutervoorzieningen ten opzichte van het aanbieden van geïntegreerde peuteropvang in de hele stad. Afgelopen jaren is het integreren van kinderen van werkende en niet-werkende ouders een belangrijk doel binnen de uitvoering van de peuteropvang geweest. Een doel wat sinds de invoering van de 960 uur in een aanbod van drie (ochtend) dagdelen van 5,5 uur onder druk staat. Als Kinderstad vinden wij vanuit onze maatschappelijke rol een breed aanbod van geïntegreerde peuteropvang een belangrijk doel. Echter door de veranderende financiering zal dit doel steeds meer onder druk komen te staan. Wij willen hierover graag met de gemeente Tilburg in gesprek blijven.

Tilburg, 6 maart 2024

Christien Theulen, algemeen directeur kinderopvang

